

debattredaktör Mats Olofsson
090-15 11 82
faxnr: 090-77 46 47 e-post: debatt@vk.se

Fullmäktige ska anta den kontroversiella detaljplanen för ett kvarter väst på stan i Umeå. Den bör åtminstone få vänta tills översiktsplanen har ändrats så att det klart framgått för oss alla att kommunfullmäktige på ett radikalt sätt vill ändra stadsbildens karaktär.

Det skriver Inge-Bert Täljedal, tidigare ordförande (S) i kommunfullmäktige.

Vilda västern på stan

Viktig kommunaldemokratisk princip förbigås i Umeå

DEN 29 SEPTEMBER 2008 beslöt Umeå kommunfullmäktige att försöka kraftigt påskynda Umeås tillväxt. Som protokollet lite fyrkantigt formulerar det: "Kommunfullmäktigemål: Tillväxt med målet att nå 200 000 medborgare senast år 2050."

För detta röstade en allians av socialdemokrater och moderater. Den vann med siffrorna 37 mot 25. Övriga partier ville antingen avslå förslaget (MP) eller uppdra åt kommunstyrelsen att först ordentligt utreda konsekvenserna av olika befolkningsmål (FP, C, KD, V, Rätt.).

JAG DELAR mina partivänners inställning att 200 000 invånare om 40 år är en inspirerande vision. Samtidigt förstår jag inte riktigt vad fullmäktiges beslut har för juridisk och faktisk innebörd. Det kan ju inte bara vara en deklARATION av de största partiernas politiska förhoppningar.

Fullmäktige är kommunens högsta beslutande organ, så något slags real räckvidd måste beslutet ha. Frågan är bara vilken. Min egen osäkerhet beror kanske på att det är länge sedan som jag satt i fullmäktige och hade insyn bakom kulisserna. Jag tror ändå att den kommunala demokratin skulle vinna på en mer omfattande offentlig debatt kring utvecklingsmålet än vad som hittills har förevarit.

Den lag som framför allt styr hur kommunerna ska arbeta långsiktigt med sin utveckling är Plan- och bygglagen. Där står det ingenting om "kommunfullmäktigemål", "befolkningsmål" eller "tillväxtmål". Däremot står det redan i tredje paragrafen att varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan, som bland annat ska ge vägledning för beslut om hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen är inte bindande, men självklart har riksdagen menat att den verkligen ska vara vägledande, det vill säga i huvudsak följas. Det är därför naturligt att fråga sig hur det nya officiella "kommunfullmäktigemålet" om 200 000 invånare förhåller sig till översiktsplanen. Går de ihop? Och om de inte gör det, vad är då viktigast, "kommunfullmäktigemålet" eller kommunfullmäktiges översiktsplan?

ATT FRÅGAN är relevant har blivit tydligt genom ett aktuellt och inflammerat detaljplaneärende väst på stan. Som framgått av ett par debattartiklar i VK nyligen, vill fastighetsägaren bygga ett åtta våningar högt hus i hörnet av Brogatan och Storgatan. Den tänkta byggnadens höjd och placering på tomten kommer att avvika påtagligt från vad som är typiskt för omgivningen.

Dessutom tar planen i anspråk en del av den park som gränsar till gamla kyrkogården. Enligt kommunens eget samhällsbyggnadskontor finns det starka stadsmiljöskäl som talar emot detta önskemål. Dessutom kan alla och envar lätt konstatera att projektet inte följer översiktsplanens riktlinjer som lyder: "I staden eller dess omedelbara närhet skapas nya bostäder genom kompletteringsbyggande i områden med förhållandevis redan hög omgivande exploateringsgrad.

Det är viktigt att bebyggelsen i stan anpassas till stadsbildens."

Fastän konflikten med gällande översiktsplan är så uppenbar är byggnadsnämnden ändå beredd att gå med på saken. Nämnden har upprättat och ställt ut en detaljplan där nämnden själv uttryckligen konstaterar att dess förslag strider mot gällande översiktsplan.

Varför gör Byggnadsnämnden på det viset? Vad kan det finnas för skäl för kommunen att i denna delvis känsliga miljö köra på tvärs mot sina egna övergripande riktlinjer? Vanlig ordning och reda i stadsplaneringen tycks plötsligt ha ersatts av något slags "Vilda-Västern"-stil väst på stan.

En trolig förklaring är förstås att det är det nya "kommunfullmäktigemålet" som har fått rollen av överordnad princip för planeringen, viktigare än det normala instrument som Plan- och bygglagen föreskriver. Byggnadsnämnden vill sannolikt ta första steget för att ganska radikalt ändra stadsbilden väst på stan, för att bereda centralt boende åt många av de 90 000 nya invånarna. Om det verkligen behövs så drastiska grepp vet vi dock inte. Fullmäktige bestämde sig ju för befolkningsmålet utan någon närmare analys av hur nybyggnadsbehovet ska tillgodoses.

JAG ÄR INGEN motståndare till förändringar, inte heller principiellt emot höga hus. För tjugo år sedan stred jag för att det så kallade "höghuset" skulle få uppföras – nota bene i kvarteret intill en redan befintlig hög byggnad. Kommande generationer kan vilja ha höga hus lite överallt i stan, en helt annan miljö än det Umeå som vi idag känner. Må de i så fall få det.

Men det är olustigt om drastiska förändringar av stadsbilden ska mer eller mindre smygas på medborgarna genom en hemvävd typ av styrande inriktningsbeslut som inte är omsorgsfullt beredda och förankrade i en så stor fullmäktigemajoritet som möjligt.

För att tillgodose allmänhetens inflytande på en ny översiktsplan,

Vilda västern väst på stan?

FOTO: SCANPIX

måste förslag om en sådan ställas ut offentligt i minst två månader. I jämförelse därmed framstår beredningen av det nya "kommunfullmäktigemålet" som demokratiskt torftigt. För mig ter sig därför det nu aktuella detaljplaneärendet i "Vilda Västern" som en ganska allvarlig kommunaldemokratisk principfråga.

Därför tycker jag inte att fullmäktige ska anta den kontroversiella detaljplanen. Den bör åtminstone få vänta tills översiktsplanen har ändrats så att det klart framgått för oss alla att kommunfullmäktige på ett radikalt sätt vill ändra stadsbildens karaktär.

INGE-BERT TÄLJEDAL